

Romboutstraat te Bilzen (gem. Bilzen)

***Archeologische vooronderzoek door middel van
Proefsleuven***

I. Van Kerkhoven, T. Deville en
S. Houbrechts

Opgraving

☐

Prospectie

☒

Vergunningsnummer:

2011/432

Naam aanvrager:

HOUBRECHTS Sara

Naam site:

Bilzen, Romboutstraat

1. Inhoudsopgave

1. Inhoudsopgave	3
2. Colofon	5
3. Administratieve gegevens	6
3.1. Onderzoeksgegevens	6
3.2. Locatiegegevens	6
4. Inleiding	7
4.1. Onderzoekskader	7
4.2. Onderzoeksteam	8
4.3. Dankwoord	8
4.4. Uitwerking en rapportage	8
5. Landschappelijke ontwikkeling	9
5.1. Algemeen	9
5.2. Geomorfologie en bodem	11
5.3. Historische ligging	14
5.4. Archeologische waarden	16
6. Resultaten Veldonderzoek	17
6.1. Veldonderzoek	17
6.2. Bodemopbouw	18
6.3. Sporen en structuren	19
6.4. Vondsten	23
7. Conclusie	24
7.1. Inleiding	24
7.2. Beantwoording onderzoeksvragen	24
8. Aanbevelingen	26

9. Bibliografie.....	27
10. CD-ROM	28
11. Lijst met gebruikte dateringen.....	29

Bijlagen

Bijlage 1:	Allesporenkaart
Bijlage 2:	Werkputten detail
Bijlage 3:	Profielen
Bijlage 4:	Sporenlijst
Bijlage 5:	Vondstenlijst

2. Colofon

Condor Rapporten 64
ISSN-nummer: 2034-6387

Romboutstraat, Gemeente Bilzen
Archeologisch vooronderzoek door middel van proefsleuven

Auteurs: I. Van Kerkhoven, T. Deville & S. Houbrechts
In opdracht van: VLS Development nv
Foto's en tekeningen: Condor Archaeological Research BVBA, tenzij anders vermeld

Condor Archaeological Research BVBA, Bilzen, januari 2012.

Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie of op welke wijze dan ook zonder vooraf schriftelijke toestemming van de uitgevers.

Condor Archaeological Research BVBA
Martenslindestraat 29,
3742 MARTENSLINDE (BILZEN)
Tel 0032 (0)498 59 38 89
E-mail: info@condorarch.be
www.condorarch.be

3. Administratieve gegevens

3.1. Onderzoeksgegevens

Datum veldwerk:	28-11-2011
Uitvoerder:	Condor Archaeological Research BVBA
Condor Rapporten:	64
Opdrachtgever:	VLS Development nv
Onderzoeksvorm:	Prospectie met ingreep in de bodem, proefsleuven
Vergunningsnummer:	2011/432 en 2011/432(2)
Naam aanvrager:	Sara Houbrechts
Naam site:	Romboutstraat, Bilzen
Bevoegd gezag:	Onroerend Erfgoed, afdeling Limburg, ZOLAD+

3.2. Locatiegegevens

Provincie:	Limburg
Gemeente:	Bilzen
Plaats:	Bilzen
Toponiem:	Romboutstraat
Kadastrale gegevens:	Afdeling: 1 Sectie: M Percelen : 370W, 372G, 372H
Kaartblad:	/

4. Inleiding

4.1. *Onderzoekskader*

Op maandag 28 november 2011 heeft Condor Archaeological Research BVBA in opdracht van VLS Development nv een proefsleuvenonderzoek uitgevoerd aan de Romboutstraat te Bilzen, provincie Limburg. Het onderzoek vindt plaats naar aanleiding van de geplande bouw van een grootschalig winkel- en wooncomplex met bijhorende ondergrondse parkeergarage. Gezien de ligging van het plangebied binnen de historische stadskern van Bilzen bezit het plangebied een hoge archeologische waarde. Vlakbij het plangebied werd in 2005 en 2006 een archeologisch onderzoek uitgevoerd naar aanleiding van de renovatie van de markt. Daarbij werden, naast het oude kerkhof, sporen uit de Late Middeleeuwen en zelfs enkele kuilen uit de IJzertijd aangetroffen. Momenteel is het plangebied bebouwde zone, bestaande uit woningen met achtertuin en parkeergarages. Het plangebied heeft een totale oppervlakte van circa 0,5 ha. Tijdens dit eerste onderzoek werden de onverharde zones met een oppervlakte van circa 555 m² onderzocht.

Het doel van het proefsleuvenonderzoek is om alle eventueel aanwezige archeologische resten te lokaliseren en te documenteren. Op basis hiervan wordt, indien de resultaten positief zijn, een op te graven zone afgebakend. In het voorliggend rapport worden de resultaten van het onderzoek beschreven. Op basis hiervan worden aanbevelingen gedaan voor een eventueel vervolgonderzoek.

De volgende onderzoeksvragen zijn opgesteld, die beantwoord dienen te worden op basis van het veldwerk:

- Zijn er sporen aanwezig?
- Zijn de sporen natuurlijk of antropogeen?
- Hoe is de bewaringstoestand van de sporen?
- Maken de sporen deel uit van één of meerdere structuren?
- Behoren de sporen tot één of meerdere periodes?
- Welke aspecten verdienen bijzondere aandacht bij een eventueel vervolgonderzoek?

4.2. Onderzoeksteam

Het onderzoeksteam van Condor Archaeological Research bestond uit:

- I. Van Kerkhoven Veldwerk en rapportage
- T. Deville Veldwerk en rapportage
- S. Houbrechts Veldwerk en digitalisatie

4.3. Dankwoord

Dankzij de medewerking en het vertrouwen van verschillende partijen kon er tijdens dit project voortvarend worden gewerkt. In het bijzonder danken we de opdrachtgever VLS Development nv voor de medewerking, Herwey (Hermans-Weytjens) voor het voorzien van de graafmachine, Onroerend Erfgoed, afdeling Limburg en ZOLAD+.

4.4. Uitwerking en rapportage

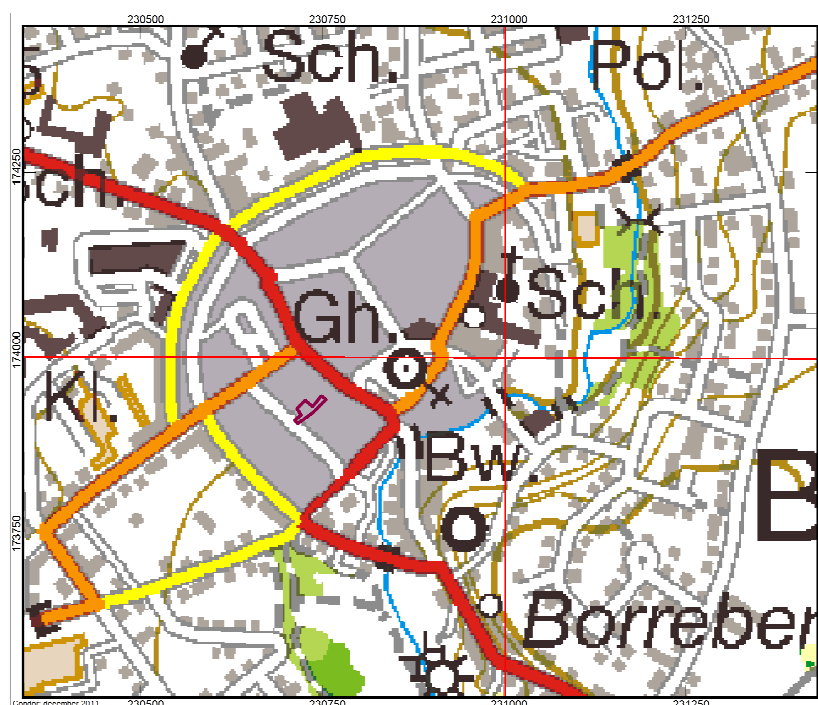
Na het veldonderzoek worden de onderzoeksgegevens uitgewerkt en geanalyseerd. Ter afronding van het archeologisch vooronderzoek is het voorliggend eindrapport samengesteld.

5. Landschappelijke ontwikkeling

5.1. Algemeen

De ligging van archeologische vindplaatsen is in hoge mate gerelateerd aan het natuurlijke landschap. Het huidige landschap is het resultaat van een lange en complexe ontwikkeling. Dit landschap is ontstaan onder invloed van verschillende fysische processen die onderling sterk met elkaar verwant zijn, zoals de geomorfologie, de bodem en de hydrologie. De verschillende landschapstypen die zich hebben gevormd vormen de basis voor het archeologische verwachtingsmodel. De laatste 3000 jaar heeft de mens een grote invloed uitgeoefend op het landschap. Vooral de laatste 150 jaar heeft de mens het landschap weten aan te passen aan zijn behoeften en is het landschap dan ook langzaamaan minder bepalend geworden voor de inrichting en het gebruik hiervan.

Het onderzoeksgebied heeft een totale oppervlakte van circa 0,5 ha. Tijdens dit eerste onderzoek werden de onverharde zones met een oppervlakte van circa 555 m² onderzocht. Het onderzoeksgebied ligt in de stadskern van Bilzen, meer bepaald tussen de Romboutstraat en de Markt (*afbeelding 1*). Het plangebied zelf bestaat uit verschillende percelen die bebouwd zijn met woningen met achtertuin en parkeergarages (*afbeelding 2*).

Afbeelding 1: Topografische kaart van het plangebied (paarse kader) en omgeving¹.

Afbeelding 2: Luchtfoto van het plangebied (paarse kader) en omgeving².

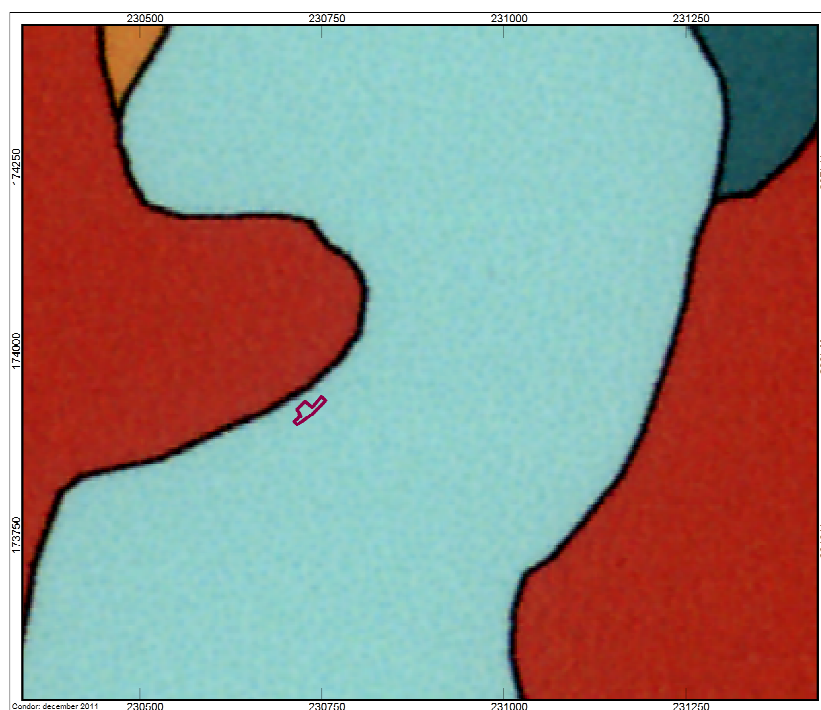
¹ NGI, 2008.

² Microsoft Bing.

5.2. Geomorfologie en bodem

Geomorfologisch gezien ligt het plangebied in de Demervallei, deze vormt een noord-zuid gerichte depressie. De Demervallei is drassig, bevat veel beekjes, afwateringskanaaltjes en enkele vijvers.

Geologisch gezien ligt het plangebied binnen het rivieralluvium van de Demer (*afbeelding 3, kleurcode lichtblauw*). Ten noordwesten van het plangebied komt lemig zand voor dat bestaat uit een afwisseling van dunne laagjes zand behorende tot de Formatie van Wildert (*afbeelding 3, kleurcode groen*) en leem (Brabants Leem) bestaande uit een groter aandeel van zand (*afbeelding 3, kleurcode rood*).

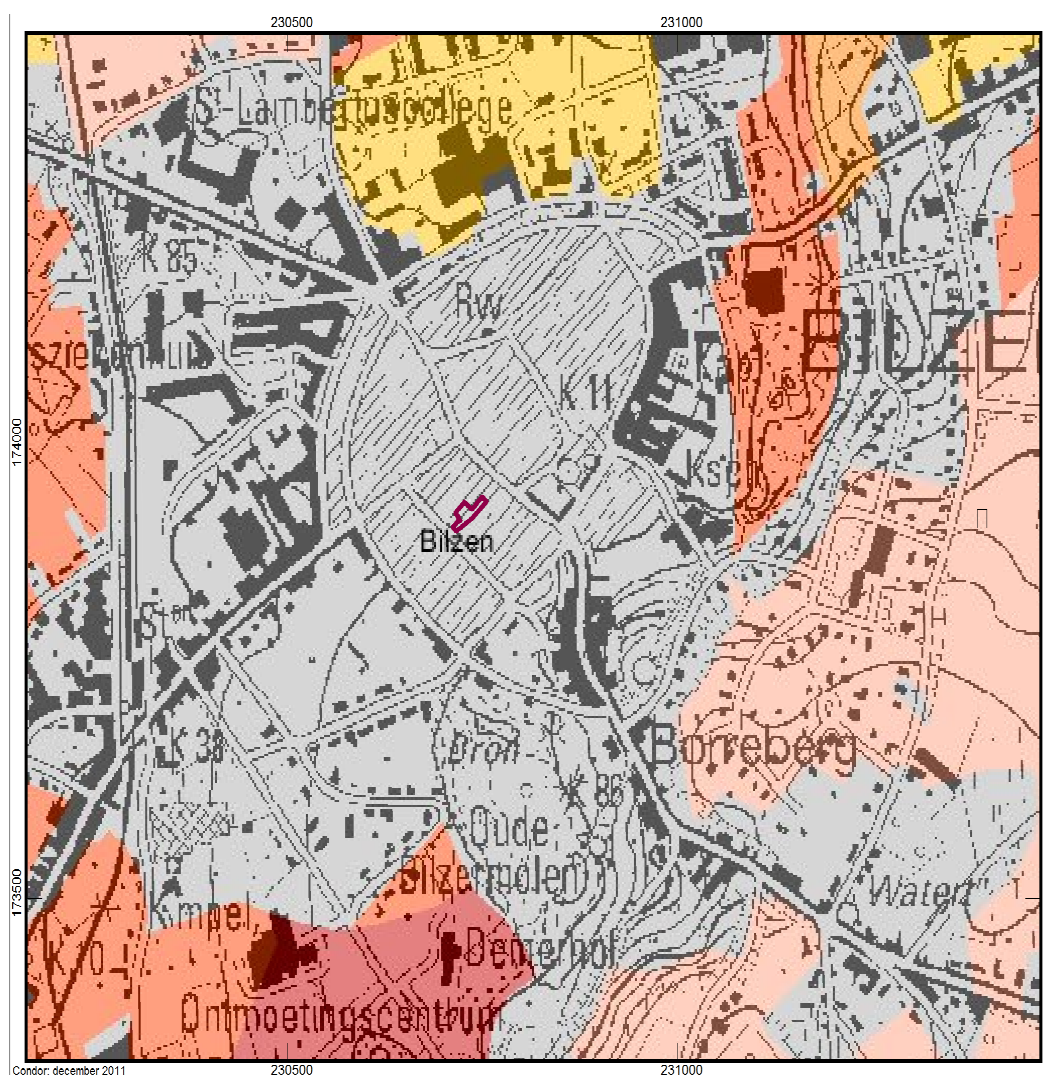

Afbeelding 3: Kwartairgeologische kaart van het plangebied (paarse kader) en omgeving³.

Aangezien het plangebied in de stadskern van Bilzen ligt, is het onduidelijk welke bodem precies op deze locatie voorkomt. Door de dichte bebouwing kon hier niet gekarteerd worden. Volgens de bodemkaart van Vlaanderen worden rondom het plangebied Ldc (matig gleyige zandleemgronden met sterk gevlekte textuur B-horizont), Abaz (droge leemgronden met een textuur B-horizont) en Aca0 bodems (matig droge leembodem met een textuur B-horizont) aangetroffen (*afbeelding 4*). Het plangebied bevindt zich vermoedelijk in een zone met Aca0 bodem. Deze

³ Verstraelen e.a., 2000.

leemgronden hebben zich ontwikkeld in het Pleistocene lössdek en vertonen onder de A-horizont een aangerijkte textuur B-horizont. De bouwvoor is een donkerbruin homogeen humushoudende leem die rust op een geelbruine overgangshorizont. De dikte van deze A-horizont is meer dan 40 cm. De Bt-horizont bestaat uit bruine, zware leem met een meestal goed ontwikkelde polyedrische structuur en kleihuidjes. Naar onder toe neemt het kleigehalte sterk af en verdwijnt de structuur geleidelijk terwijl de kleur geelbruin wordt.

- Bebouwde zones**
- Ldc-bodem**
- Aca0-bodem**
- Abaz-bodem**
- wLhc-bodem**
- Aep-bodem**

Afbeelding 4: Bodemkaart van het plangebied (paarse kader) en omgeving⁴.

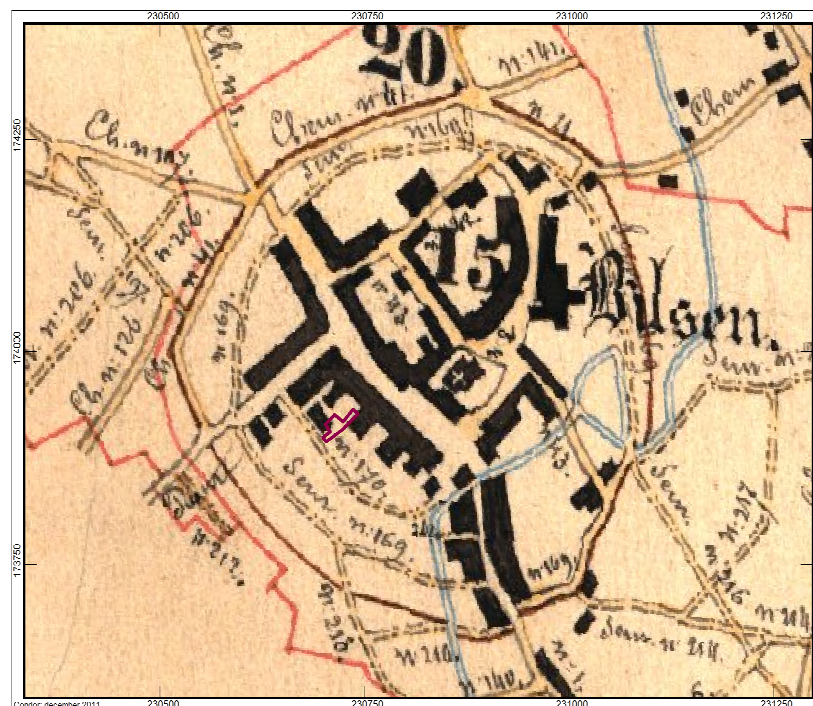
⁴ AGIV, 2010.

5.3. Historische ligging

Op de Ferrariskaart (eind 18de eeuw, *afbeelding 5*) is te zien dat het plangebied zich binnen de stad Bilzen bevindt, meer bepaald in een zone met achtererven. Deze achtererven horen bij huizen die aan de Markt gelegen zijn. Ze werden waarschijnlijk gebruikt als moestuin. De huidige Romboutstraat werd weergegeven als een klein pad dat tot net ten zuiden van het plangebied liep. De stadskern van Bilzen was indertijd nog volledig omgeven door wallen en een gracht die geflankeerd werd door bomen. Op de atlas van de buurtwegen (1840, *afbeelding 6*) is dezelfde situatie te zien. Hier is ook de Romboutstraat al op te herkennen, maar loopt deze door tot aan de huidige Demerlaan. De grachten waren ondertussen reeds gedempt, de wallen zijn nog steeds herkenbaar in het wegenpatroon.

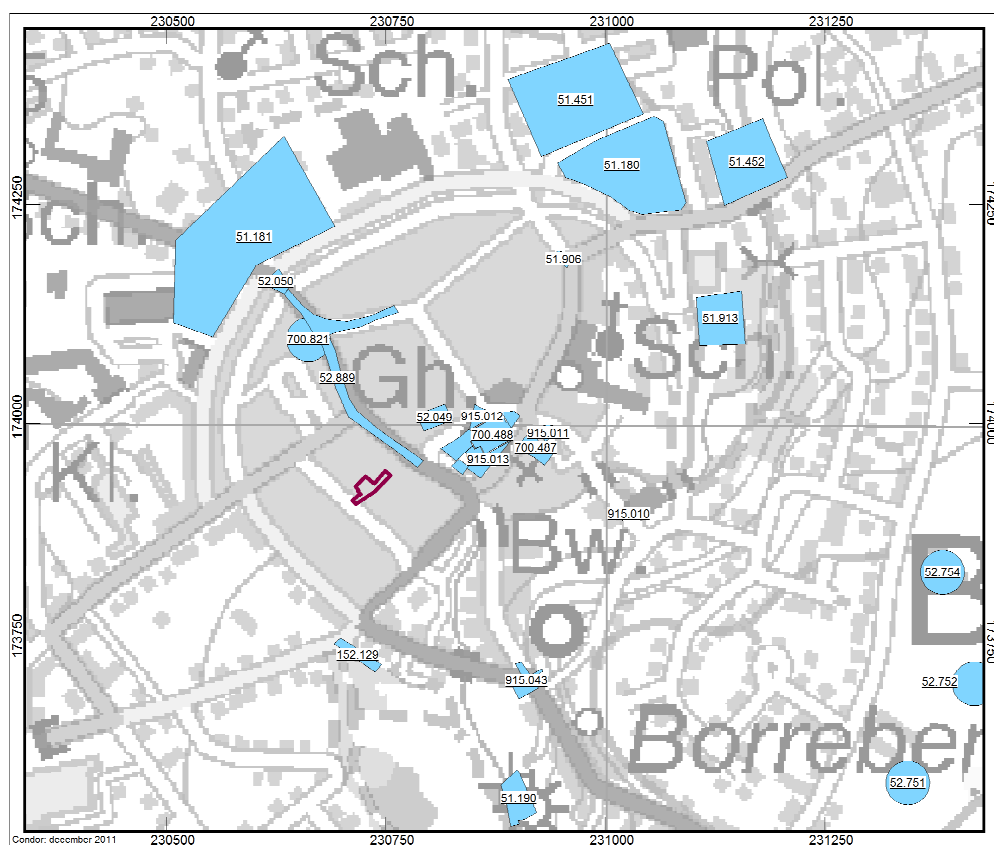
Afbeelding 5: Ferrariskaart met aanduiding van het plangebied (paarse kader) en omgeving.

Afbeelding 6: Atlas van de Buurtwegen met aanduiding van het plangebied (paarse kader) en omgeving.

5.4. Archeologische waarden

Volgens de data beschikbaar in de Centraal Archeologische Inventaris (CAI) zijn er in de omgeving van het plangebied verschillende meldingen bekend die vooral dateren uit de Middeleeuwen tot en met de Nieuwste Tijd (*afbeelding 7*). De meeste meldingen zijn afkomstig van archeologische onderzoeken.

Afbeelding 7: Uitsnede uit de Centraal Archeologische inventaris met aanduiding van het plangebied (paarse kader) en omgeving⁵.

Het plangebied ligt in de onmiddellijke omgeving van de markt en de kerk. In deze zone werden verschillende restanten van bewoning (o.a. waterputten, hoeve) uit de Late Middeleeuwen tot en met de Nieuwste Tijd gevonden (inventarisnr. 700.487, 915.011 en 915.013). Rondom de kerk werden eveneens resten van oudere fases van de kerk en bijhorende begravingen gevonden (inventarisnr. 700.488 en 915.012). Direct ten noorden van het plangebied zijn restanten van een huis, brouwerij en een weg uit de Nieuwe Tijd gevonden (inventarisnr. 52.889).

⁵ CAI, 2011.

6. Resultaten Veldonderzoek

6.1. Veldonderzoek

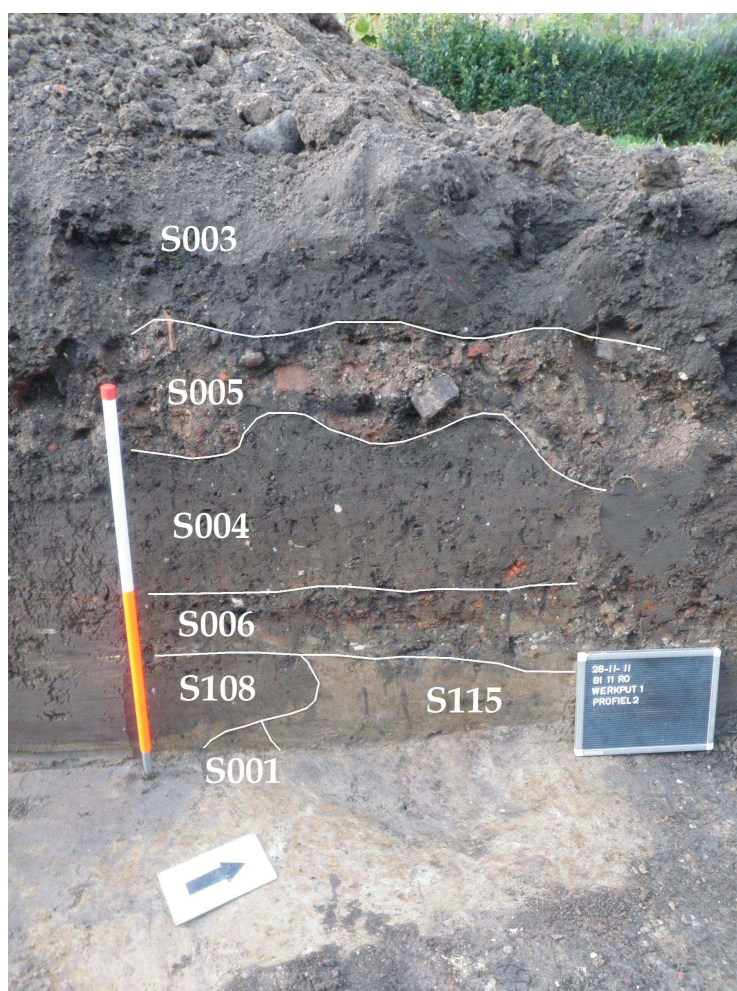
Bij de start van het archeologische onderzoek was een proefsleuvenonderzoek voorzien waarbij in totaal circa 12% van het terrein zou worden opengelegd. De binnen het plangebied gelegen huizen en garageboxen zijn echter nog in gebruik waardoor het niet mogelijk was om de bestaande verharding te verwijderen. Dit zal in een volgende fase plaats vinden. Het archeologisch onderzoek bleef dan ook beperkt tot die zones die onverhard waren.

Tijdens dit eerste onderzoek werden er drie proefsleuven aangelegd. Twee sleuven liggen noordoost-zuidwest georiënteerd, in het verlengde van mekaar. De derde sleuf werd in een vierkant stuk moestuin ten noordwesten van de andere twee sleuven aangelegd. Werkput 1 ligt in het noordoostelijke deel van het plangebied en is circa 1,75 m breed en circa 9 m lang (circa 15,3 m²), werkput 2 was circa 1,75 m x 8 m (circa 14 m²), en werkput 3 was circa 4,70 m x 4 m (circa 19,1 m²). Hierdoor is er een totale oppervlakte van 48,4 m² opengelegd wat neerkomt op een dekking van 8,7 %.

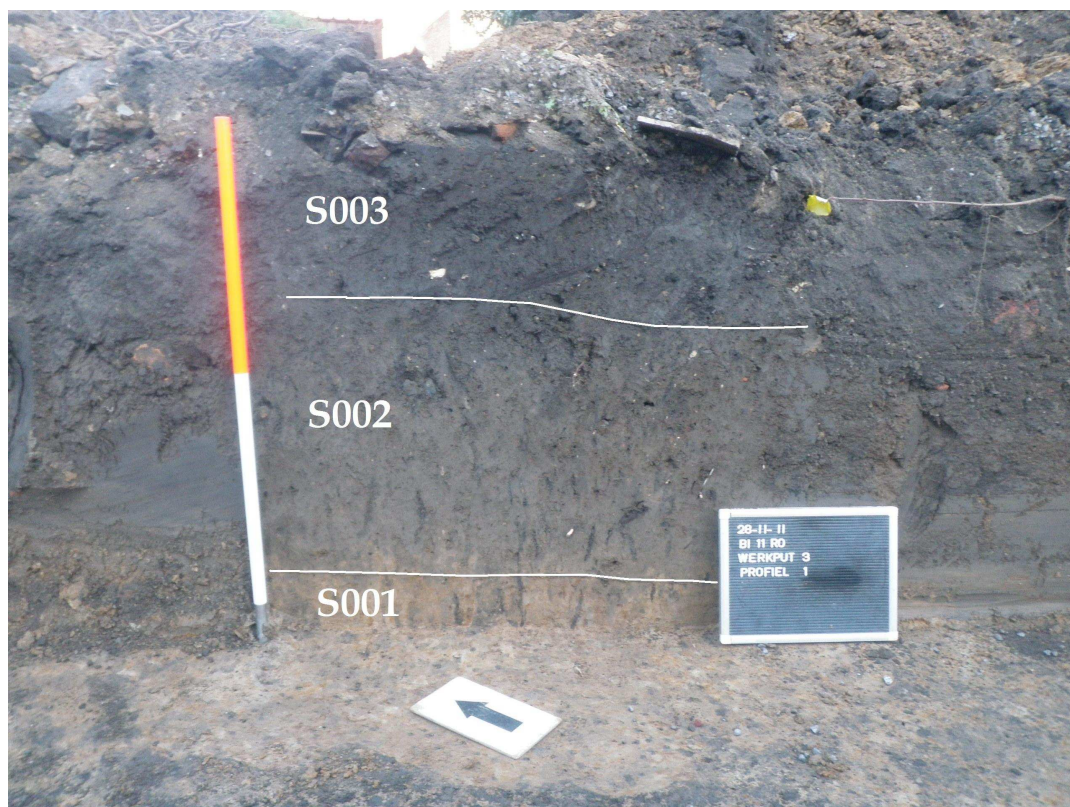
De onderzoeksvlakken zijn aangelegd op het hoogst leesbare niveau, op een diepte van circa 1,30 m onder het maaiveld in werkput 2 en 3, en circa 1,50 m beneden het maaiveld in werkput 1. De werkputten zijn laagsgewijs door de kraan uitgegraven. De onderzoeksvlakken zijn volledig manueel met de schop bijgeschaafd. Alle vlakken zijn gefotografeerd en analoog ingetekend. De hoogtes zijn digitaal ingemeten. Met een metaaldetector is de aanwezigheid van metalen vondsten in de bodem nagegaan. In werkput 2 en 3 is één profielkolom van minstens 100 cm breed opgepoetst, gefotografeerd, ingetekend op schaal 1/20 en beschreven. In werkput 1 werden twee profielkolommen geregistreerd. De bovenzijde is bij alle profielen het maaiveld, de bodem het aangelegde onderzoeksvlak. De diepte van elk vlak ten opzichte van het maaiveld is weergegeven volgens de Tweede Algemene waterpassing (TAW). Er is een meetsysteem uitgezet, de vaste punten hiervan zijn digitaal ingemeten in Lambert-72 coördinaten.

6.2. Bodemopbouw

Onder de donkerbruin-zwarte bouwvoor (Ap-horizont) is in de werkputten 2 en 3 een donkergrijs-bruine geroerde laag aangetroffen van 50 à 60 cm dik (*afbeelding 9*). Daaronder komt de C-horizont tevoorschijn. In werkput 1 (*afbeelding 8*) zijn onder de Ap-horizont meerdere ophogingslagen aangetroffen, waarvan de exacte datering onbekend is, maar die vermoedelijk tussen de late middeleeuwen en de nieuwste tijd kunnen gedateerd worden. In deze lagen werden onder andere fragmenten houtskool, leembrokken, verbrande leem, en brokken mortel en baksteen aangetroffen. Onder deze lagen bevindt zich de C-horizont met verscheidene sporen. De verwachte textuur B-horizont is nergens vastgesteld. Dit is, gezien de ligging binnen een historische stadskern, niet uitzonderlijk.

Afbeelding 8: Bodemprofiel 2 in werkput 1, met aanduiding van de verschillende bodemlagen.

Afbeelding 9: Bodemprofiel in werkput 3, met aanduiding van de verschillende bodemlagen.

6.3. Sporen en structuren

Tijdens het onderzoek zijn in totaal drie werkputten uitgezet. Bij alle werkputten is er één vlak aangelegd onder de geroerde en/of opgehoogde lagen, in de top van de C-horizont. In alle drie de werkputten zijn archeologische sporen opgemerkt. Alle sporen tekenen zich duidelijk af in de C-horizont.

Er werden geen sporen gecoupeerd, behalve de greppel in werkput 2. Deze werd in het profiel gedocumenteerd.

In werkput 1 zijn vijftien sporen aangetroffen (*afbeelding 10*). Het gaat om één laag en veertien kuilen. Twee kuilen zijn van recente(re) oorsprong (S113 en S114), omwille van de donkere homogene vulling en de aanwezigheid van kolengruis. In werkput 2 werden vier sporen aangetroffen. Het gaat om drie kuilen en een greppel (S203). In werkput 3 werden zes kuilen geregistreerd (*afbeelding 11*). Van één kuil (S301) was er in eerste instantie het vermoeden dat het hier, gezien de vorm en de afmetingen, om een waterput ging, maar na het beboren van het spoor bleek de kuil slechts een diepte van 70 cm beneden het onderzoeksvlak te bezitten.

In de drie werkputten kunnen een aantal sporen (onder andere S111, S202 en S306) aan de hand van het aangetroffen aardewerk in de late middeleeuwen tot en met nieuwe tijd geplaatst worden. De meerderheid van het gevonden aardewerk behoort tot de categorie witbakkend aardewerk, soms met geel loodglazuur. Dit soort aardewerk wordt gedateerd van 1300 tot 1800. De andere sporen, met uitzondering van de recente kuilen, kunnen omwille van hun gelijkaardig uitzicht in dezelfde periode geplaatst worden. Twee sporen in werkput 2 (S203 en S204) hebben mogelijk een andere datering. Deze sporen zijn vager afgelijnd dan al de anderen en zijn ook lichter van kleur.

Als men enkele sporen nader bekijkt (bijvoorbeeld S108, S202 en S306) bevatten deze fragmenten van houtskool, aardewerk, slak, dierlijk bot en verbrande leem. In S108 werd de aanwezigheid van fosfaat opgemerkt. Hieruit kan men afleiden dat de verschillende kuilen vermoedelijk afvalkuilen zijn. Dit type sporen duidt er op dat men hier waarschijnlijk te maken heeft met een achtererf van een woning.

Afbeelding 10 (links): Overzichtsfoto van werkput 1 in zuidwestelijke richting.

Afbeelding 11 (rechts): Overzichtsfoto van werkput 3 in zuidwestelijke richting.

6.4. Vondsten

Bij het proefsleuvenonderzoek zijn archeologisch relevante vondsten gedaan die wijzen op menselijke activiteit in het verleden binnen het plangebied.

Alle vondsten zijn aangetroffen bij de aanleg van het vlak, en kunnen allen gerelateerd worden aan de gevonden sporen.

De meerderheid van de aangetroffen vondsten wordt ingenomen door aardewerk. In totaal werden zeven scherven aangetroffen. Andere vondstcategorieën zijn bot (V5 en V7) en slak (V1). Het botmateriaal is gefragmenteerd, maar enkele botjes zijn volledig bewaard. Deze zijn duidelijk van dierlijke oorsprong (vermoedelijk varken). De scherven omvatten twee categorieën, namelijk roodbakkend en witbakkend aardewerk. Het witbakkend aardewerk omvat twee derde van de vondsten. Vier scherven zijn wandfragmenten (V2, V3, V4 en V6), verder zijn er één bodemfragment (V9) en twee randfragmenten (V8 en V10) vastgesteld. De meeste fragmenten zijn te klein om een aardewerk vorm of type toe te wijzen. Enkel de twee randfragmenten geven een idee over de vorm. Vondstnummer V10 is een restant van een kan, en V8 (randfragment met oor) is mogelijk een deel van een kookpot. De fragmenten witbakkend aardewerk zijn ook niet geschikt om een precieze datering naar voor te schuiven. Algemeen kan men witbakkend aardewerk plaatsen in de periode 1300-1800. Twee vondsten doen een datering in de nieuwe tijd vermoeden, wegens het paarse loodglazuur (V8) en volledig geglazuurd rood aardewerk (V10).

7. Conclusie

7.1. Inleiding

Het plangebied tussen de Romboutstraat en de Markt is gelegen in het zuidwesten van de huidige (en vroegere) kern van Bilzen. In de nabije omgeving zijn bij eerder uitgevoerde archeologische opgravingen restanten van bewoning uit de late middeleeuwen tot en met de nieuwste tijd gevonden. Binnen het plangebied kunnen nog meer sporen en vondsten uit dezelfde periode verwacht worden. Afgaande op de meldingen in de CAI kunnen ook sporen uit de ijzertijd verwacht worden. Door middel van een proefsleuvenonderzoek is deze verwachting getoetst. Op basis van de resultaten kan Onroerend Erfgoed en ZOLAD+ een besluit nemen met betrekking tot een eventueel vervolgonderzoek.

Tijdens het veldonderzoek zijn indicatoren gevonden die wijzen op de aanwezigheid van een archeologische vindplaats binnen het plangebied.

7.2. Beantwoording onderzoeksvragen

- ***Zijn er sporen aanwezig?***

Verspreid over het plangebied zijn drie werkputten aangelegd. In alle werkputten zijn sporen vastgesteld. De densiteit van de sporen wisselt van werkput tot werkput, zo komen er beduidend meer sporen voor in werkput 1, korter naar de markt gelegen, dan werkput 2, die vlakbij de Romboutstraat ligt.

- ***Zijn de sporen natuurlijk of antropogeen?***

De aangetroffen sporen zijn van antropogene oorsprong. De aanwezigheid van vondstmateriaal in de vulling, en bijvoorbeeld sporen van fosfaat (S108), bevestigen dit. Aan alle sporen kan ook een functie toegewezen worden. Het gaat om meerdere kuilen, een greppel (S203) en een mogelijke waterput (S301). Het aangetroffen vondstmateriaal in een deel van de sporen (bijvoorbeeld S108, S111, S202 en S306) doet vermoeden dat men hier te maken heeft met afvalkuilen.

- ***Hoe is de bewaringstoestand van de sporen?***

De sporen zijn goed bewaard. De sporen zijn duidelijk afgelijnd en werden niet vergraven. Er werd eveneens goed bewaard vondstmateriaal aangetroffen. In de vulling van verschillende sporen werden onder andere fragmenten van houtskool, bouw materiaal, dierlijk bot en aardewerk geregistreerd (zie 6.4).

- ***Maken de sporen deel uit van één of meerdere structuren?***

Een eerste indruk is dat de sporen geen deel uitmaken van een structuur. Maar door de situatie en onder andere de beperkte breedte van de werkputten is dit niet met zekerheid te zeggen. De locatie van het plangebied en de vermoedelijke functie van de aangetroffen sporen (afvalkuilen), wijzen op een achtererf in de binnenstad.

- ***Behoren de sporen tot één of meerdere periodes?***

De sporen behoren waarschijnlijk tot dezelfde periode. Een precieze datering op basis van de vondsten (zie 6.4) is niet mogelijk. Ruw geschat dateren ze uit de late middeleeuwen – nieuwe tijd.

- ***Welke aspecten verdienen bijzondere aandacht bij een eventueel vervolgonderzoek?***

Verder onderzoek van de sporen is aangewezen om hun onderlinge relaties duidelijk te maken, en een juistere datering te kunnen toewijzen. Daarnaast kan een vervolgonderzoek duidelijkheid brengen over de middeleeuwse percelering en de relatie tot de woningen die zich aan de Markt bevonden. Volgens de historische kaarten hoort deze zone bij een aan de Markt gelegen woning (zie 5.3). Een andere vraag is welke activiteiten er dan wel op dit achtererf werden uitgevoerd. Een woning aan de markt had waarschijnlijk een bepaalde functie of status.

8. Aanbevelingen

Op basis van de onderzoeksresultaten van het proefsleuvenonderzoek wordt voor het plangebied een vervolgonderzoek geadviseerd. De aanwezige sporen en vondsten leveren een meerwaarde aan de kennis over de stadskern van Bilzen.

Men heeft in het plangebied duidelijke resten van menselijke ingreep in de bodem aangetroffen. Het aangetroffen vondstmateriaal wijst op een oudere datering, vermoedelijk late middeleeuwen tot nieuwe tijd (zie 6.4). We hebben te maken met een achtererf van een aan de Markt gelegen woning. Een verdere uitwerking van deze situatie is nodig. Omdat men zo dicht bij de Markt zit, kan het zijn dat hier gespecialiseerde activiteiten plaatsvonden. In de nabije omgeving werden bijvoorbeeld restanten van een brouwerij aangetroffen (zie 5.4). Een juistere datering, met mogelijke opdeling in verschillende periodes, geeft meer inzicht in de bouwfases van deze specifieke zone.

Er is weinig geweten over de geschiedenis van de stad Bilzen. Eerdere onderzoeken waren meestal kleinschalig, en beperken zich vooral tot het gebied rond de kerk. Tot op heden is er nooit onderzoek uitgevoerd naar deze erven en het leven van de gewone mens. Verder onderzoek biedt de kans om deze kennislacune van de geschiedenis van de stad Bilzen te vergroten.

Bovenstaand advies is slechts een selectieadvies en dient louter ter advisering van het bevoegd gezag: Onroerend Erfgoed en ZOLAD+. Het definitieve besluit met betrekking tot de vrijgave van het terrein, zal op basis van het uitgebrachte advies genomen worden door het bevoegd gezag. Daarom wordt geadviseerd om inzake het besluit contact op te nemen met Onroerend Erfgoed, afdeling Limburg en ZOLAD+.

9. Bibliografie

Bronnen

Borsboom A.J. en J.W.H.P. Verhagen (2009) *KNA Leidraad Inventariserend Veldonderzoek, Deel: Proefsleuvenonderzoek (IVO-P)*, Amsterdam.

Gysels H. (1993) *De landschappen van Vlaanderen en Zuidelijk Nederland. Een landschapsecologische studie*, Leuven.

Slechten K. (2004) *Namen noemen: het CAI-thesaurusproject. De opbouw van een archeologisch beleidsinstrument*, Brussel.

Van Ranst E. en C. Sys (2000) *Eenduidige legende voor de digitale bodemkaart van Vlaanderen (Schaal 1:20000)*, Gent.

Verstraelen A. e.a. (2000) *Toelichting bij de Quartairgeologische Kaart, Kaartblad 34 Tongeren*.

Websites (geraadpleegd december 2011)

<http://www.ngi.be>

<http://www.agiv.be/gis/diensten/geo-vlaanderen>

<http://www.cai.erfgoed.net>

<http://www.limburg.be>

10. CD-ROM

Bijgevoegd bevindt zich een CD-rom met de volgende gegevens:

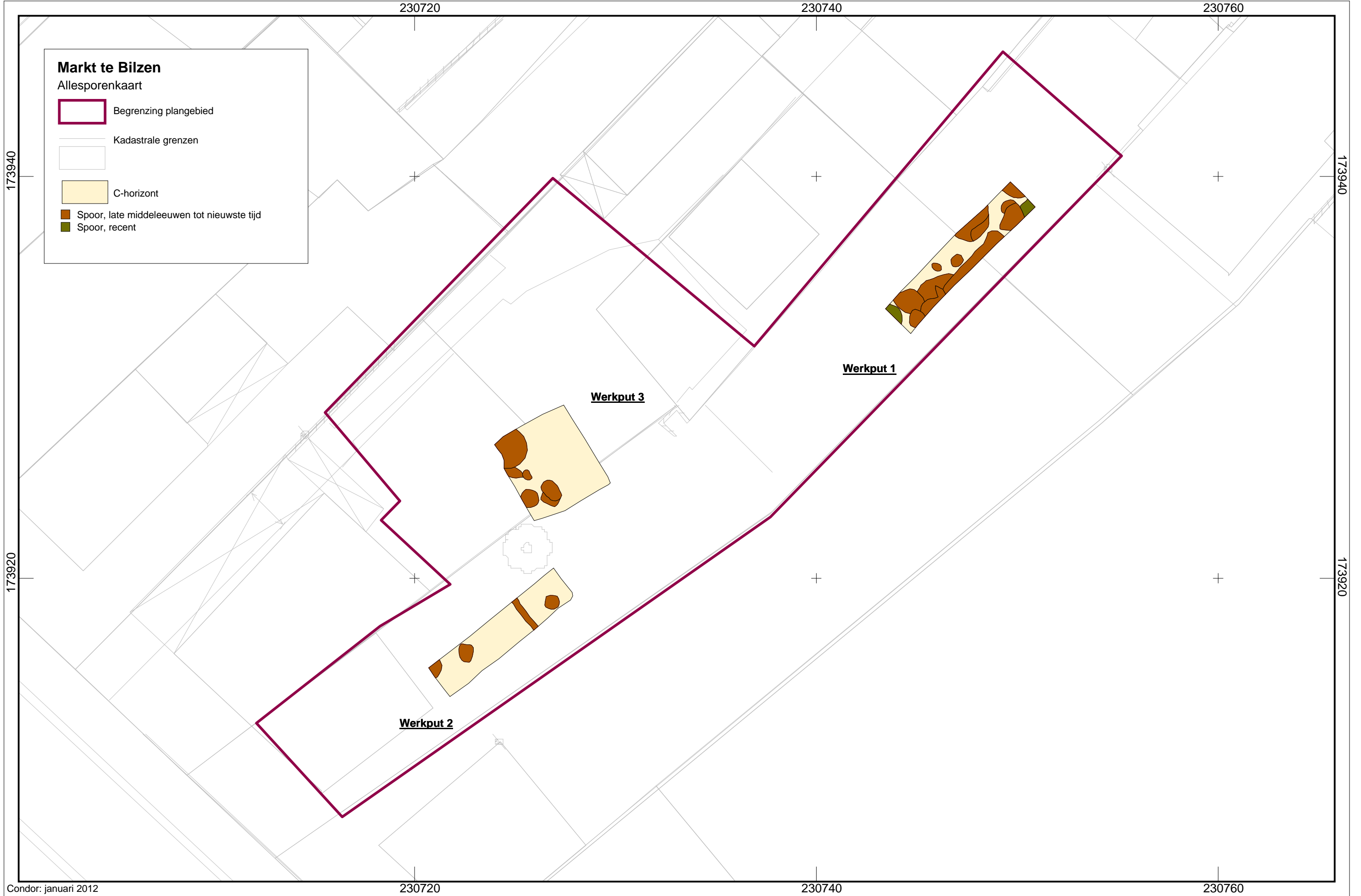
- Foto's geordend per werkput
- De digitale versie van dit rapport
- Fotolijst, sporenlijst, vondstenlijst, velddagboek, hoogtematen

11. Lijst met gebruikte dateringen

Ruwe datering	Verfijning 1	Verfijning 2	Verfijning 3	Precieze datering
STEENTIJD	Paleolithicum	Vroeg-paleolithicum	Vroeg-paleolithicum	1.000.000/500.000 - 250.000 jaar geleden
		Midden-paleolithicum	Midden-paleolithicum	250.000 - 38.000 jaar geleden
		Laat-paleolithicum	Laat-paleolithicum	38.000 - 12.000 jaar geleden
	Mesolithicum	Vroeg-mesolithicum	Vroeg-mesolithicum	ca. 9.500 - 7.700 v. Chr.
		Midden-mesolithicum	Midden-mesolithicum	7.700 - 7.000/6.500 v. Chr.
		Laat-mesolithicum	Laat-mesolithicum	ca. 7.000 - ca. 5.000 v. Chr.
		Finaal-mesolithicum	Finaal-mesolithicum	ca. 5.000 - ca. 4.000 v. Chr.
	Neolithicum	Vroeg-neolithicum	Vroeg-neolithicum	5.300 - 4.800 v. Chr.
		Midden-neolithicum	Midden-neolithicum	4.500 - 3.500 v. Chr.
		Laat-neolithicum	Laat-neolithicum	3.500 - 3.000 v. Chr.
		Finaal-neolithicum	Finaal-neolithicum	3.000 - 2.000 v. Chr.
METAALTJIDEN	Bronstijd	Vroege bronstijd	Vroege bronstijd	2.100/2.000 - 1.800/1.750 v. Chr.
		Midden bronstijd	Midden bronstijd	1.800/1.750 - 1.100 v. Chr.
		Late bronstijd	Late bronstijd	1.100 - 800 v. Chr.
	Ijzertijd	Vroege ijzertijd	Vroege ijzertijd	800 - 475/450 v. Chr.
		Midden ijzertijd (oosten)	Midden ijzertijd (oosten)	475/450 - 250 v. Chr.
		Late ijzertijd (oosten)	Late ijzertijd (oosten)	250 - 57 v. Chr.
		Late ijzertijd (westen)	Late ijzertijd (westen)	475/450 - 57 v. Chr.
ROMEINSE TIJD	Romeinse tijd	Vroeg-Romeinse tijd	Vroeg-Romeinse tijd	57 v. Chr. - 69
		Midden-Romeinse tijd	Midden-Romeinse tijd	69 - 284
		Laat-Romeinse tijd	Laat-Romeinse tijd	284 - 402
MIDDELEEUEWEN	Middeleeuwen	Vroege middeleeuwen	Frankische periode	5de eeuw - 6de eeuw
			Merovingische periode	6de eeuw - 8ste eeuw
			Karolingische periode	8ste eeuw - 9de eeuw
		Volle middeleeuwen	Volle middeleeuwen	10de eeuw - 12de eeuw
		Late middeleeuwen	Late middeleeuwen	13de eeuw - 15de eeuw
NIEUWE TIJD	Nieuwe tijd	16de eeuw		
		17de eeuw		
		18de eeuw		
NIEUWSTE TIJD	Nieuwste tijd	19de eeuw		
		20ste eeuw		

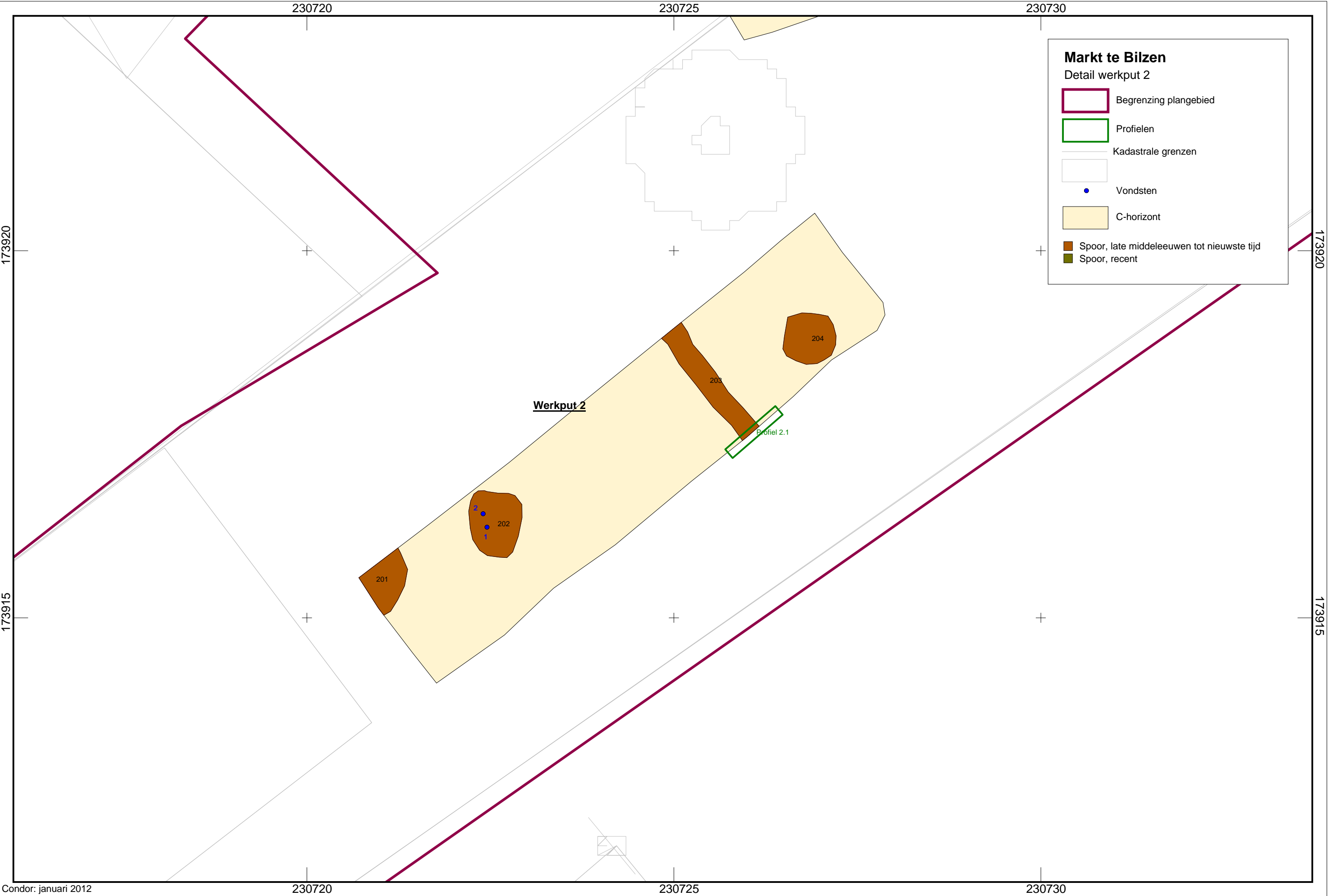
BIJLAGEN

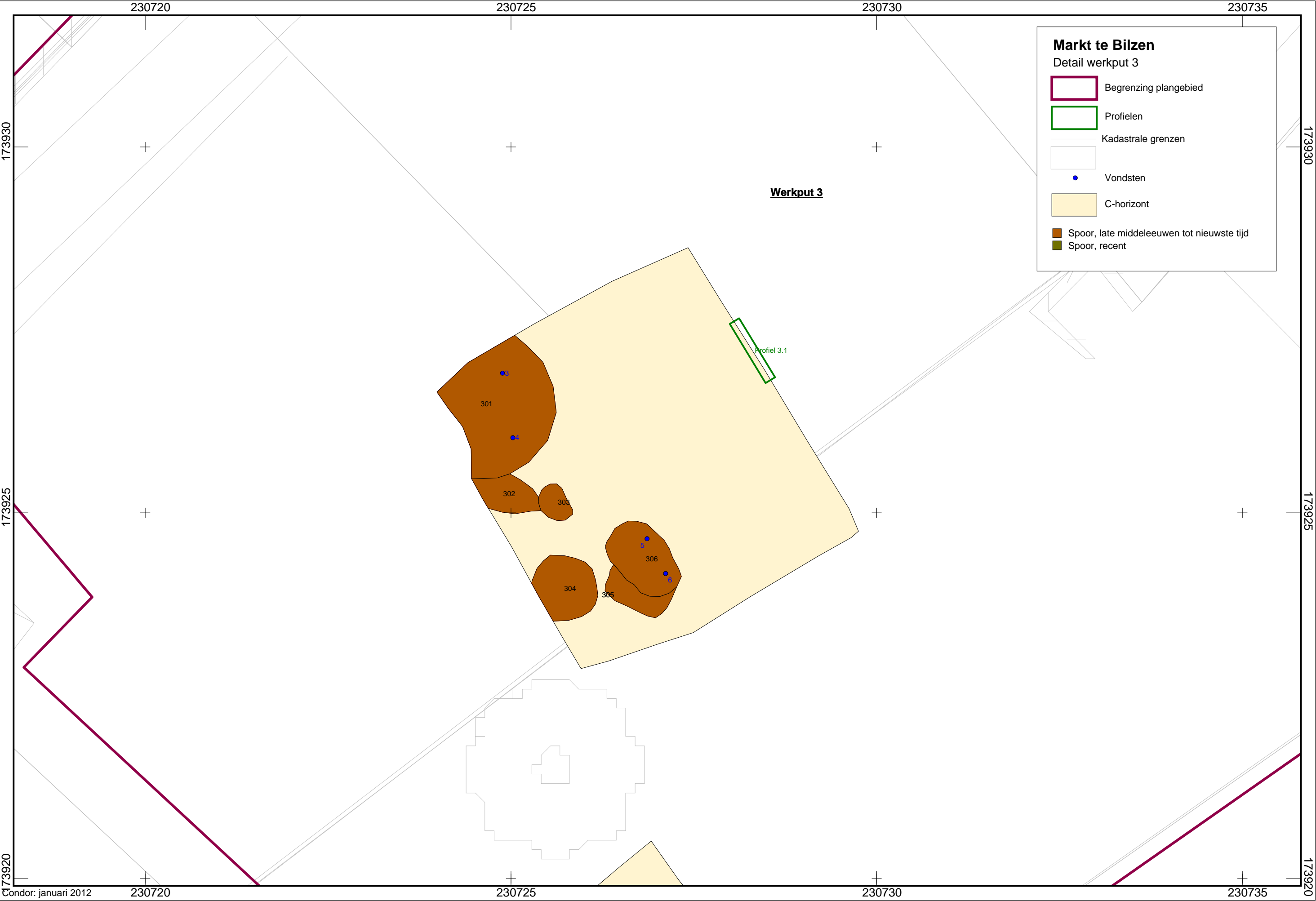
Bijlage 1

Bijlage 2

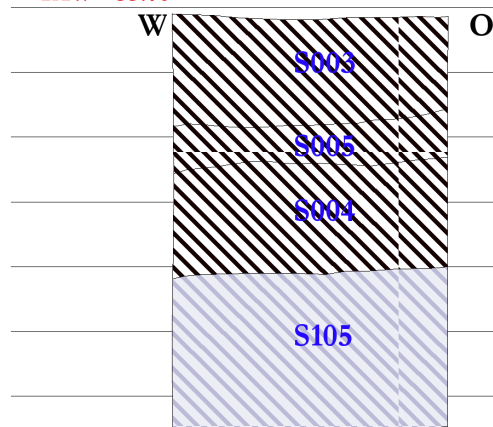

Bijlage 3

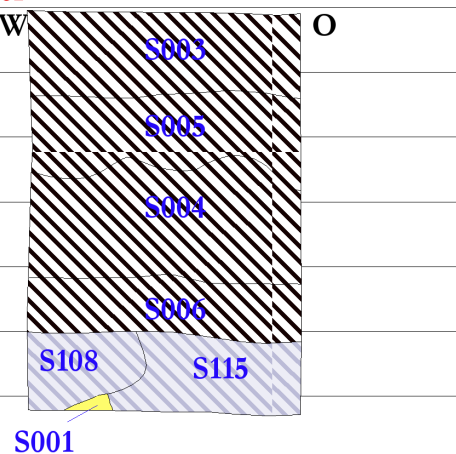
Profiel 1.1.

TAW +55.70

Profiel 1.2.

TAW + 55.61

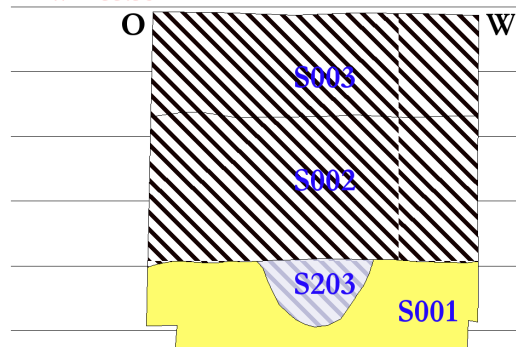
Centimeter

Profielen

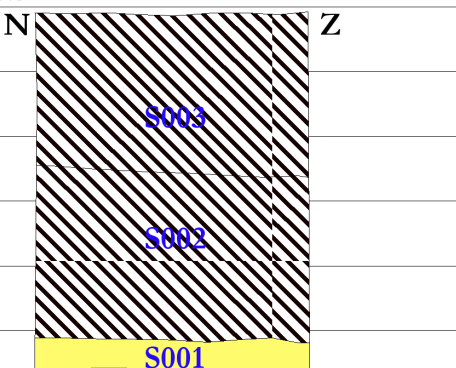
Profiel 2.1.

TAW + 55.58

Profiel 3.1.

TAW +55.82

Geroerde laag

C-horizont

Late middeleeuwen tot nieuwste tijd

Bijlage 4

Sporenlijst				Provincie: Limburg	Gemeente: Bilzen	Plaats, Toponiem:			
				Projectnr: 11-064	Code: BI11RO	Romboutstraat			
Nummer	Type	Kleur	Textuur	Insluitsels	Begrenzing	Vorm	Datering	Samenhang	Opmerking
001 LAAG	DGE GEVL	LZ1			scherp	onregelmatig			profiel: C-horizont
002 LAAG	DGRBR	LZ1		HK1, MER1, BST1, LEI1	scherp	onregelmatig	RECENT		profiel: geroerde laag
003 LAAG	DGRZW	LZ1		HK4, MER4,	scherp	onregelmatig	RECENT		profiel: Ap-horizont
004 LAAG	DGRBR	LZ1		HK4, BST1, MOR5, SCHELP1	scherp	onregelmatig			profiel: ophogingslaag
005 LAAG	BRGR	LZ1		BST1, MO5, VL6	scherp	onregelmatig			profiel: ophogingslaag
006 LAAG	DGRBR	LZ1		HK3, MER2, VL2, MOR1	scherp	onregelmatig			profiel: ophogingslaag
101 KUIL	DGR DGE GEVL	LZ1		HK6, ODB6, MER6	scherp	onregelmatig	LATE MIDDELEEUWEN - NIEUWSTE TIJD		
102 KUIL	DGR GR GEVL	LZ1		MER2, AW7, BST6, VL6	scherp	onregelmatig	LATE MIDDELEEUWEN - NIEUWSTE TIJD		
103 KUIL	DGR GRGE GEVL	LZ1		MER2, HK2, VL6, BST1	scherp	onregelmatig	LATE MIDDELEEUWEN - NIEUWSTE TIJD		
104 KUIL	DGR GRGE GEVL	LZ1		MER3, OB6, HK6	scherp	onregelmatig	LATE MIDDELEEUWEN - NIEUWSTE TIJD		
105 KUIL	DGR DGE	LZ1		MER3, HK3, VL2	scherp	onregelmatig	LATE MIDDELEEUWEN - NIEUWSTE TIJD		
106 KUIL	GR DGRGE GEVL	LZ1		HK6	scherp	rond	LATE MIDDELEEUWEN - NIEUWSTE TIJD		
107 KUIL	DGRGR DGE GEVL	LZ1		MER1, KA6, HK1, VL1	scherp	ovaal	LATE MIDDELEEUWEN - NIEUWSTE TIJD		
108 KUIL	DGR DGE GEVL	LZ1		AW7, HK6, MER6, FOS6	scherp	onregelmatig	LATE MIDDELEEUWEN - NIEUWSTE TIJD		
109 LAAG	DGR GE GEVL	LZ1		HK1, FOS6, MER6	scherp	onregelmatig			
110 KUIL	DGR GRGE GEVL	LZ1		BST1, HK1, FOS1	scherp	onregelmatig	LATE MIDDELEEUWEN - NIEUWSTE TIJD		
111 KUIL	DGR GR GEVL	LZ1		ODB3, MER1	scherp	onregelmatig	LATE MIDDELEEUWEN - NIEUWSTE TIJD		
112 KUIL	DGR DGE GEVL	LZ1		AW7, MER7, HK1	scherp	onregelmatig	LATE MIDDELEEUWEN - NIEUWSTE TIJD		
113 KUIL	DGR GR GEVL	LZ1		BST1, KG6	scherp	onregelmatig	LATE MIDDELEEUWEN - NIEUWSTE TIJD		
114 KUIL	DGR	LZ1		BST1, KG1	scherp	onregelmatig	LATE MIDDELEEUWEN - NIEUWSTE TIJD		
115 KUIL	GR GE GEVL	LZ1		HK6	scherp	onregelmatig	LATE MIDDELEEUWEN - NIEUWSTE TIJD		in profiel 1.2

201 KUIL	DGR GE GEVL	LZ1	HK1, VL7	scherp	onregelmatig	LATE MIDDELEEUWEN - NIEUWSTE TIJD		
202 KUIL	DGR	LZ1	HK2, ODB7, AW7, SLAK7, KG6	scherp	rond	LATE MIDDELEEUWEN - NIEUWSTE TIJD		
203 GREPPEL	LGRGR GE GEVL	LZ1	HK6	vaag	lineair			
204 KUIL	GRLGR GE GEVL	LZ1	HK6	vaag	ovaal	LATE MIDDELEEUWEN - NIEUWSTE TIJD		
301 KUIL	DGR GE GEVL	LZ1	MER1, HK2, AW7	scherp	onregelmatig	LATE MIDDELEEUWEN - NIEUWSTE TIJD	jonger dan 302	mogelijke waterput
302 KUIL	DGRGR GRGE GEVL	LZ1	VL1, HK2, AW7	scherp	onregelmatig	LATE MIDDELEEUWEN - NIEUWSTE TIJD	ouder dan 303	
303 KUIL	DGR GRGE GEVL	LZ1	HK2, VL6	scherp	ovaal	LATE MIDDELEEUWEN - NIEUWSTE TIJD		
304 KUIL	GRDGR GE GEVL	LZ1	VL1, ODB6, HK2	scherp	onregelmatig	LATE MIDDELEEUWEN - NIEUWSTE TIJD		
305 KUIL	DGR GR GEVL	LZ1	HK1	scherp	onregelmatig	LATE MIDDELEEUWEN - NIEUWSTE TIJD	ouder dan 306	
306 KUIL	DGRGR GE GEVL	LZ1	VL6, AW7, HK2, ODB7	scherp	ovaal	LATE MIDDELEEUWEN - NIEUWSTE TIJD		

Bijlage 5

Vondstenlijst					Provincie:	Limburg	Gemeente:	Bilzen	Plaats, Toponiem:		
					Projectnr:	11-064	Code:	BI11RO	Romboutstraat		
Nummer	Werkput	Vlak	Vak	Spoor	Aantal	Soort	Materiaal	Omschrijving		Typologie	Datering
1	2	1		202	1	aanleg vlak	slak	metaalslak			
2	2	1		202	1	aanleg vlak	keramiek	witbakkend met geel loodglazuur, wandfragment		Maasland wit	1300-1800
3	3	1		301	1	aanleg vlak	keramiek	roodbakkend, wandfragment			1300-1900
4	3	1		301	1	aanleg vlak	keramiek	witbakkend, wandfragment		Maasland wit	1300-1800
5	3	1		306	1	aanleg vlak	bot, dierlijk	soort onbekend			
6	3	1		306	1	aanleg vlak	keramiek	witbakkend, wandfragment		Maasland wit	1300-1800
7	1	1		111	10	aanleg vlak	bot, dierlijk	soort onbekend			
8	1	1		111	1	aanleg vlak	keramiek	witbakkend met paars loodglazuur, randfragment met gedeelte van een oor		Maasland wit	1300-1800
9	1	1		112	1	aanleg vlak	keramiek	witbakkend, bodemfragment		Maasland wit	1300-1800
10	1	1		108	2	aanleg vlak	keramiek, baksteen	roodbakkend met engobe, rand/halsfragment van een kan			1500-1900

Fotolijst				Provincie:	Limburg	Gemeente:	Bilzen	Plaats, Toponiem:
				Projectnr:	11-064	Code:	BI11RO	Romboutstraat
Datum	Nummer	Werkput	Vlak	Spoornr.	Richting	Omschrijving		Fotograaf
28/11/11	001				noord	overzicht terrein		TD
28/11/11	002	1	1		zuidwest	overzicht vlak		IVK
28/11/11	003	1	1		zuidwest	overzicht vlak		IVK
28/11/11	004	1	1		noordwest	werkput van NO naar ZW		IVK
28/11/11	005	1	1		noordwest	werkput van NO naar ZW		IVK
28/11/11	006	1	1		noordwest	werkput van NO naar ZW		IVK
28/11/11	007	1	1		noordwest	werkput van NO naar ZW		IVK
28/11/11	008	1	1		noordwest	werkput van NO naar ZW		IVK
28/11/11	009	1	1		noordoost	overzicht vlak		IVK
28/11/11	010	1	1		noordoost	overzicht vlak		IVK
28/11/11	011	1	1		zuidoost	werkput van ZW naar NO		IVK
28/11/11	012	1	1		zuidoost	werkput van ZW naar NO		IVK
28/11/11	013	1	1		zuidoost	werkput van ZW naar NO		IVK
28/11/11	014	1	1		zuidoost	werkput van ZW naar NO		IVK
28/11/11	015				zuidwest	overzicht terrein		IVK
28/11/11	016	2	1		zuidwest	overzicht vlak		IVK
28/11/11	017	2	1		zuidwest	overzicht vlak		IVK
28/11/11	018	2	1		noordoost	overzicht vlak		IVK
28/11/11	019	2	1		noordoost	overzicht vlak		IVK
28/11/11	020	2	1		noordwest	werkput van NO naar ZW		IVK
28/11/11	021	2	1		noordwest	werkput van NO naar ZW		IVK
28/11/11	022	2	1		noordwest	werkput van NO naar ZW		IVK
28/11/11	023	2	1		noordwest	werkput van NO naar ZW		IVK
28/11/11	024	3	1		noord	overzicht vlak		IVK
28/11/11	025	3	1		west	overzicht vlak		IVK
28/11/11	026	3	1		zuid	overzicht vlak		IVK
28/11/11	027	3	1		oost	overzicht vlak		IVK
28/11/11	028	3			noordoost	profiel 3.1		TD
28/11/11	029	3			noordoost	profiel 3.1		TD

28/11/11	030	3	noordoost	profiel 3.1	TD
28/11/11	031	3	noordoost	profiel 3.1	TD
28/11/11	032	2	zuidoost	profiel 2.1	IVK
28/11/11	033	2	zuidoost	profiel 2.1	IVK
28/11/11	034	2	zuidoost	profiel 2.1	IVK
28/11/11	035	2	zuidoost	profiel 2.1	IVK
28/11/11	036	1	zuidoost	profiel 1.1	IVK
28/11/11	037	1	zuidoost	profiel 1.1	IVK
28/11/11	038	1	zuidoost	profiel 1.1	IVK
28/11/11	039	1	zuidoost	profiel 1.1	IVK
28/11/11	040	1	zuidoost	profiel 1.1	IVK
28/11/11	041	1	noordwest	profiel 1.2	IVK
28/11/11	042	1	noordwest	profiel 1.2	IVK
28/11/11	043	1	noordwest	profiel 1.2	IVK
28/11/11	044	1	noordwest	profiel 1.2	IVK
28/11/11	045	1	noordwest	profiel 1.2	TD
28/11/11	046	1	noordwest	profiel 1.2	TD
28/11/11	047	1	noordwest	profiel 1.2	TD